# Türk Eğitim Sisteminde **Özel Okulların Yeri...**

İbrahim KAÇIRAN

*Gaziantep Özel Seçkin Koleji Kurucusu*

*"Çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkmanın yolu eğitimden geçer, eğitilmemiş bir ulusun medeni dünyada yeri yoktur, sağlam ve köklü bir eğitim almış fertlerin oluşturduğu toplum istikbale güvenli adımlarla yürür."*

**Mustafa Kemal ATATÜRK**

Dünya üzerindeki tüm toplumlar, kaliteli eğitimin gerekliliğine gün geçtikçe daha fazla ihtiyaç duymakta ve eğitimin yaygınlaşması, niteliğinin yükseltilmesi için eğitime daha fazla kaynak aktarılmasını istemektedir. Çünkü her toplumun gelişmişliği, sosyal ekonomik düzeyi ile dünyadaki konumu, uyguladığı eğitimle doğrudan ilgilidir.

Avrupa Birliği Anayasası'nda, eğitimde özgürlüğün ancak, eğitim alanlarını seçme hakkının olması ile mümkün olabileceği vurgulanmaktadır. Türkiye de bu coğrafyanın bir parçası olmak istediğine göre, bu ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de eğitim alanında seçme hakkının yaygınlaştırılması, temel hak ve hürriyetlerin yerleşmesi sürecinde önemli bir rol oynayacaktır. Bu nedenle, öğrencilerimize ve velilerimize eğitimde seçme hakkının verilmesinin önünü açacak öncü uygulamaların gerekliliğine ihtiyaç vardır.

Türkiye genç bir nüfusa sahiptir. Bu genç nüfusun nitelikli ve donanımlı bir şekilde geliştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Türkiye'nin dış dünya ile bütünleşmesinin sağlanması ve mevcut genç nüfusu üretken kılması gibi bir misyonu vardır.

Ülkemizde, devletin en çok önem vermesi gereken unsurlardan biri de kuşkusuz eğitimdir. Ancak ülkemizin imkânlarının yetersiz olması, nüfus artış hızının yüksekliği devletin eğitime yeterince kaynak ayıramaması, eğitim alanına özel sektör yatırımlarını da kaçınılmaz hale getirmiştir.

Gerek Osmanlı döneminde gerekse cumhuriyetin ilanından sonra, kalkınma planlarında ilk önceleri özel okullar, düşük nitelikte hizmet sağlayan ve kamu eğitim kurumlarının niteliğini düşüren kurumlar olarak görülmekte iken, devletin bakışı 1985 yılından itibaren değişmeye başlamış, değişen bakış açısına uygun olarak da özel okulların gelişmesine imkan tanıyan düzenlemeler bu tarihten sonra başlamış ve alınan tedbirlerle özel okullar örnek alınan kurumlar haline gelmiştir.

Akademik anlamda SBS' de geçmiş yıllarda ilk 10'da çok az sayıda devlet okulu yer almaktayken, bu yılki SBS sıralamasında, ilk 200'de devlet okulu bulunmuyor. ÖSS'ye bakıldığında, dereceye giren öğrencilerin ağırlıklı olarak özel okullardan çıktığı görülmektedir. Özel okulculuk kısa sayılabilecek bir geçmişe sahip olmasına rağmen bu okul çalışanlarının özverili, yoğun ve etkin bir takım çalışması içine girmesi sonucu bu başarının elde edildiğini düşünüyoruz.

Özel okullar çağın gereksinimlerine ve öğrencilerin ihtiyaçlarına göre tüm dünyadaki eğitim sistemini araştırarak uyguladıkları farklı programlar, sosyal, kültürel, sportif alanlardaki katılımcı ve yönlendirici etkinlikler, başarılı yabancı dil öğretimi, sağlıklı eğitimin yapıldığı ve yeterli eğitim materyalinin bulunduğu standardizenin üstünde öğrenme ortamı oluşturmaktadır. Bunun ispatı SBS ve ÖSS' de alınan sonuçlardır.

Ayrıca Özel okullar, öğrencilerine iyi bir eğitim ortamı sağlarken, öğretmen ve yöneticilerine de düzenli hizmet içi eğitim ve uyum programları uygulamakta, bu eğitimlerdeki gelişmeler doğrudan öğrencilere yansıtılmaktadır. Dolayısıyla özel okullar için bu başarıların elde edilmesi de tesadüf değildir.

Özel okulların bu çabasını "zoru başarmak" olarak değerlendirmek gerekir. Çünkü başarısı yüksek öğrencileri resmi Fen ve Anadolu liseleri alırken, geriye kalan genel liseye girebilecek düzeydeki öğrenciler ise özel okulları tercih etmektedir. Buna rağmen özel okullar bu öğrenciler arasındaki bariz puan farkını kapatmakta hatta öne geçmeyi başarabilmektedir.

Özel okullar akademik başarılarına ek olarak, ülkemizde 978 özel anaokulunda 3.383 öğretmen 40.587 öğrenciye; 906 özel ilköğretim okulundaki 24.692 öğretmen 226.187 öğrenciye; 711 özel ortaöğretim okulunda 15.034 öğretmen 93.842 öğrenciye eğitim veriyor ve iş imkânı sağlıyor. Toplamda; 2.595 özel okulda 43.109 öğretmen, memur, yardımcı hizmetli ve benzeri görevlerde çalışan 20.000 personel, 344.769 öğrenciye hizmet vermeye devam etmektedir.

Ülkemizde, Özel okullar her türlü güçlüklere karşın, kendi saygınlığını kazanma noktasında çok önemli aşamalar kaydetmekle kalmamış, sektöre hareketlilik de kazandırmıştır. Özel okullarda eğitime olan yaklaşım stratejisi, tamamen bir pradigmaya dayandırılarak bilimsel temellere oturtulmuştur.

Türkiye'de özel eğitim kurumlarının hem akademik olarak hem de ekonomiye sağladığı katkılar ortada iken maalesef özel okullara giden öğrencilerin oranı ülkemizde sadece %2'dir.

Birde Avrupa'ya bakalım. İsveç, Norveç, İsviçre ve İspanya'da bazı özel ve resmi okulları bizzat ziyaret ederek inceleme imkânı buldum. Örneğin İspanyada eğitim gören öğrencilerin %34'ü özel, %66'sı resmi okullarda eğitim görmektedir. Bu oran İsveç'te özel %8, resmi % 92, İsviçre'de Özel %6 resmi %94,'tür. Bazı ülkelerde bu oran daha da yüksektir. Mesela Hollanda da özel %73, resmi %27'dir.

Bu ülkelerde devletin gözetimi ve denetimi altında bulunan özel okullara, devlet bütçesinden, belediye fonlarından; personel aylıkları, işletme giderleri ve öğrenci bursları ile okul binalarının yapımı ve onarımı gibi çeşitli yönlerden mali yardım yapıldığını ve özel okulları kavram olarak içselleştiklerini gözlemledim. Bizde olduğu gibi özel okul-resmi okul ayrımı söz konusu değildir.

Kaldı ki, incelediğim ülkelerdeki özel okullarla resmi okullar arasında kalite olarak hiçbir fark göremedim. Buna rağmen eğitimdeki özelleşme oranı oldukça yüksektir. Bunun nedeni ise devletin ve yerel yönetimlerin özel okullara verdiği destektir.

Türkiye'de eğitim alanındaki en büyük sorun, eğitime olan talep artışı ve buna paralel olarak devletin bu talebi karşılamaktaki fiziki ve ekonomik yetersizliğidir. Türkiye'de özel okulların gelişmesinin en büyük nedeni kamu okullarının kapasite yetersizliğinden kaynaklanmaktadır.

Özel okul binalarının hem fiziki hem de araç gereç ve teknolojik bakımdan donanımlı olmasına rağmen Türkiye genelinde ortalama %50 kapasite boşluğundan devletin yararlanmamasını anlamak mümkün değildir.

Devletin diğer sektörlere yaptığı finansal desteği özel öğretim kurumlarına da uygulaması durumunda; özel okulların rasyonalizasyonu daha kolay hale gelecek, hem devleti finansal açıdan rahatlatacak hem de eğitim sektörü için yeni kaynakların yaratılmasını ve kamu kaynaklarının az yatırım yapılan bölgelere aktarılmasını sağlayarak hizmetlerin genişlemesinin temin edilmesine total olarak katkıda bulunacaktır. Özel okul müteşebbislerinin en büyük imgesi bunların hayata geçirilmesidir.

Devletin yapmakla zorunlu olduğu eğitim hizmetlerine; özel anaokullarının, özel ilköğretim okullarının, özel liselerin; özel mesleki ve teknik okulların Devlet istatistik Enstitüsü rakamlarına göre, toplam 178.960.933 dolar devlete katkısı olmaktadır. Özel okullar, diğer bir deyişle 178.960.933 dolar devletin eğitim yükünü hafifletmektedir. Eğer imkân verilirse kamunun sırtındaki yük, özel okullar tarafından daha da hafifletilecektir.

Eğitim sistemimizin gelişmesine ve eğitimde kalitenin artmasına öncülük eden özel okulların süreklilikleri, öğrenci sayısına bağlıdır. Bunun için okullardaki öğrenci maliyetlerinin ve dolayısıyla fiyatların uygun miktarlara indirilmesi gereklidir. Öğrenci maliyetlerinin ve eğitim-öğretim hizmetlerinden alınan katma değer ve diğer vergi oranlarının indirilmesi için devlet tarafından gerekli tedbirler alınmalıdır.

Devletin diğer sektörlere yaptığı finansal desteği özel öğretim kurumlarına da uygulaması durumunda; özel okulların rasyonalizasyonu daha kolay hale gelecek, hem devleti finansal açıdan rahatlatacak hem de eğitim sektörü için yeni kaynakların yaratılmasını ve kamu kaynaklarının az yatırım yapılan bölgelere aktarılmasını sağlayarak hizmetlerin genişlemesinin temin edilmesine total olarak katkıda bulunacaktır. Özel okul müteşebbislerinin en büyük imgesi bunların hayata geçirilmesidir.

Bu durum ayrıca eğitim sektöründe rekabeti doğuracaktır. Rekabetin artması durumunda daha fazla eğitim hizmeti sunulacak, devlet için eğitim maliyetleri azalacak ve eğitim niteliği artacaktır. Böylece velilerin seçim yapma hakkı artacaktır. Özel okullar, Milli Eğitim Bakanlığı'nın atamasını yapamadığı öğretmenlere istihdam imkânı sağlayacaktır ve böylece de işsizliğin giderilmesine önemli katkılar sağlayacaktır. Hazine de daha çok vergi alma şansına sahip olacaktır. Devlet ekonomik anlamda önemli ölçüde tasarruf yapacak ve buna dayalı olarak da resmi okullardaki öğrenci başına düşen harcamalarını yükseltebilecek, bu da devlet okullarındaki kaliteyi yükseltecektir.

Bu bağlamda, özel okullar artık bu ülkenin en önemli realitesidir. Ekonomi, sanat, yönetim, teknoloji, bilim vs. her alanda özel okul mezunları kedilerini göstermekte ve ağırlıklarını hissettirmektedirler. Öyle anlaşılıyor ki, özel okulculuk bu aşamadan sonra yaşadığı tüm zorluklara rağmen yoluna tüm hızıyla devam edecek ve adından daha yoğun bir oranda söz ettirecektir; çünkü gelecekte de özel okullar uyguladıkları yöntem ve tekniklerle hep çağın ilerisine geçmeye devam edecektir.